

Asia: VN/15078/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Satakunnan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua lakiehdotuksesta, joka on huolellisesti valmisteltu ja perusteltu.

Esitys täsmentää hyvinvointialueiden velvoitteita ja se olisi tärkeää toimeenpanna huolellisen suunnittelun kautta, jotta uudet velvoitteet integroituvat osaksi hyvinvointialueen muuta varautumista ja valmiussuunnittelua eikä 53b§ olisi irrallinen muista hyvinvointialueen varautumisvelvoitteista. Esitys edellyttää myös ministeriöiden välistä yhteistyötä sillä hyvinvointialueiden varautumisen ja valmiussuunnittelun tavoitetilana tulisi olla sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen yhteinen suunnittelu. Esimerkiksi monilla alueilla pelastustoimi tuottaa ensihoitopalvelua ja on keskeinen osa ensivastetta sopimuspalokuntien kautta ja 53b§ 3mom. edellyttäne yhteistoimintaa ja yhteisiä ratkaisuja.

Satakunnan hyvinvointialue pitää tätä esitystä kannatettavana mutta tietyin osin vaikutusten arviointi on salassa pidettävän tiedon vuoksi hyvin haastavaa. Myös mainitut alueelliset erot asettavat arvioinnin yleiselle tasolle. Tarkka hyvinvointialuekohtainen määrittely mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on tarpeellinen, sillä pykälän 53 b vaatimukset sisältävät paljon kerrannais- ja liitännäisvaikutuksia mm. logistiikan, varastoinnin, kalustohallien ja uudisrakentamisen osalta. Lain kiireellinen luonne puoltaa myös hyvin ennakoitua ja etupainotteista suunnittelua ja tiedonantoa.

Hyvinvointialuekohtaisten erojen kohdalla on tärkeää toimeenpanon suunnittelussa tarkastella yta-kokonaisuuden häiriötilannejohtamisen ja ministeriön rooli suhteessa esitettyyn virka-avusta sääntelyyn, jotta virka-avun pyytämisen ketju prosessina on mahdollisimman ketterä ja hyvinvointialueille sekä virka-avun pyytäjille selkeä. Tärkeänä nähdään, että myös yksityisten palveluntarjoajien kanssa tehtävä yhteistyö ja toimijoiden sitouttaminen tulisi sisällyttää vakavien

häiriötilanteiden ja poikkeus-olojen varautumiseen osana virka-apun antamista, jotta voidaan taata ja tukea hyvinvointialueiden lakisääteisten palveluiden tuottamista mikäli resurssi ohjautuu kriittiseen virka-apuun. Samoin HNS-toiminta olisi tärkeää huomioida toimeenpanon suunnittelussa, jotta NGO:t olisivat osa suunnitelmia (mm. ICRC/ IFRC kenttäsaairaala)

53 a § Virka-apu Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle ja Pohjois-Atlantin liitolle

Satakunnan hyvinvointialue esittää, että myös sosiaalihuolto sisällytetään esityksessä terveydenhuollon rinnalle, sillä terveydenhuollon ohella myös sosiaalihuollolla on kriittisiä kiireellisiä palveluita mm. mielenterveys- päihde- ja vammaispalveluissa ja näiden lisäksi sosiaalihuollolla on merkittävä rooli myös resilienssin ylläpitämisessä. Näiden lisäksi sosiaalihuollon ympärivuorokautisten yksiköiden rooli saattaa hyvinvointialueen valmiuden tasojen nostoissa olla merkittävä ja yksiköiden toiminnan muutoksilla tuetaan lakisääteisten tehtävien jatkuvuudenhallintaa.

Maininta, että virka-apun antaminen ei saa vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamista, edellyttää huolellista suunnittelua sillä hyvinvointialueiden kanto- ja suorituskky on vaikean taloustilanteen jälkeen hyvin hauras eikä äkillisiin palvelutarpeen kasvuun kyetä vastaamaan. Tämä lause on erittäin tärkeä erityisesti Ukrainan oppien näkökulmasta, jossa heikoimmassa ase-massa olevat ovat kärsineet sodan seurauksista erityisen paljon. Tällaisia ryhmiä ovat mm. vammaispalveluiden ja lastensuojelun asiakkaat.

Maininta hyvinvointialueen vastuusta virka-apun kustannuksista edellyttäisi tarkennusta, jotta hyvinvointialueet voisivat ennakoida näitä syntyviä kuluja edes suuntaa antavasti. Onko voimavarojen laajuutta tai pituutta mahdollista määritellä niiltä osin kuin ne vaikuttavat merkittävästi kustannuksiin oikeuttaen siten korvauksiin.

53 b § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyö

1) Kriittisten terveydenhuollon toimitilojen ohella Satakunnan hyvinvointialue esittää tarkennusta muiden kriittisten liitännäistilojen osalta. Tällaisia olisivat esimerkiksi lääkevarastot ja apteekkien puhdistilat, varmuusvarastot, välinehuollon tilat.

2) Toimintojen siirtämisen suunnittelussa tulee huomioida vaikutukset sekä hoidollisiin että ei-hoidollisiin tukitoimintoihin, mm. tietojärjestelmien ja viestiliikenteen vaatimukset.

3) Normaaliolojen tason ylittävä ensihoidon resurssin yhteydessä tulisi tarkastella koko kriittisen potilaan hoitoketjua. Ensihoidon resurssien lisäys tulee suunnitella ja toimeenpanna osaksi päivittäis-toimintaa huomioiden mm. resurssien lisäyksen vaatimat tukitoiminnot, kuten tilat ja huolto. Ylimääräisen ensihoidon resurssin lisääminen edellyttää, että henkilövarausten osalta huomioidaan nykyistä paremmin hyvinvointialueiden esitykset tarvittavasta henkilöstöstä.

4) Toimintojen siirtämisen ja hajauttamisen tulee koskea sote-toimintojen ohella myös materiaalsen varautumisen sekä lääkkeiden hajauttamista. Lääkkeiden osalta hyvinvointialueiden olisi hyvä saada ohjausta / toimeenpanon suunnitelmaa siitä mitä lääkkeitä tulisia hajauttaa ja millaisia määriä. Tarkennuksia toivotaan eri toimintojen lääkehoidon turvaamiseksi.

Hoitotarvikkeiden, lääkkeiden ja muun materiaalin lisäksi Satakunnan hyvinvointialue toivoo näiden ohella huomioitavan myös verituotteet.

Materiaalinen varautuminen on aiemmin määritelty erityisesti yliopistosairaaloiden vastuulle. Näitä varastoja olisi tärkeää hajauttaa koko YTA-alueella ja tarkastella hyvinvointialueiden materiaalista varautumista yta-kokonaisuutena, jotta tarpeettomalta hävikiltä välttyttäisiin ja häiriötilanteessa kyettäisiin varmistumaan, että jakelu riittää myös muille kuin yliopistosairaaloille.

5) –

Hyvinvointialueen velvoite osallistua suunnitteluun, koulutukseen ja harjoitteluun koskee erityisesti mom. 3 mukaisia ensihoidon toimijoita, mutta myös muuta sotehenkilöstöä esimerkiksi kiirevastaanottojen henkilökunta. Näiden turvaamiseksi ja riittävän harjoittelurotaation takaamiseksi tämä tulee voida huomioida henkilöresurssin suunnittelussa kuten perustelumuiustiossa todetaan harjoitteluresurssin kuluista. On huomioitava, että korvaavaa henkilöstöä ei tiukassa taloustilanteessa hyvin-vointialueella ole ja harjoittelua ei voida lähteä toteuttamaan ylityökustannuksilla vaan ennakoon suunnitelulla vakanssikierrolla.

Satakunnan hyvinvointialueella sijaitsee puolustusvoimien toimipisteitä ja harjoitusalueita ja yhteistyö on hyvää. Sodan uhkien arvioinnin ja aseellisten vaikutusten arvioinnin osalta tiukin hyvinvointialueen yhteistyö rajautuu kuitenkin lakisääteisesti vain pelastustoimen kanssa, jolloin sosiaali- ja terveydenhuolto jäävät vaille tietoja. Kriittisen tiedon ja tilannekuvan välittyminen myös hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuoltoon tulee varmistaa ilman, että tiedon välittyminen on riippuvainen organisaation rakenteista tai henkilösidonnoisuuksista.

53 c § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyön rahoitus

Satakunnan hyvinvointialue pitää tärkeänä, että syntyvät kustannukset korvataan hyvinvointialueille täysimääräisinä.

Yhteenvedona esitettyjen lakilisäysten osalta Satakunnan hyvinvointialue esittää uusien tehtävien rahoituksen täysimääräistä kattamista ja valtioneuvoston kalusto- ja tehtävämäärityjä sekä

ministeriön nimeämiä kriittisten toimijoiden tietoja mahdollisimman nopealla aikataululla, jotta edellytykset voidaan huomioida palveluverkon ja uudisrakentamisen sekä kalustohankintojen osalta.

Mäkiranta Tero
Satakunnan hyvinvointialue

Lehtonen Jaana
Satakunnan hyvinvointialue